

Prof. Dr. Muhammet ÖZEKES

SORULAR - ŐEMALAR - ÖRNEKLERLE
TEMEL HUKUK BİLGİSİ

“Hukuka hâkim olan, hukuku hâkim kılan ve
hukuku hâkim olan her Őeye hâkim olur”

13. Bası

İÇİNDEKİLER

13. BASIYA ÖNSÖZ	VII
1. BASIYA ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KONULARIN SİSTEMATİK PLANI.....	XXV
SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA	XXXIX
KISALTMALAR.....	XLV
GİRİŞ.....	1
1. Hukuk başlangıcı veya hukuka giriş derslerinin temel amacı nedir?	1
2. İyi bir hukukçu olmak için en baştan nelere dikkat etmek gerekir? İyi bir hukuk bilgisinin ve iyi bir hukukçu olmanın temel formülü nedir?	3
3. Hukuk başlangıcı dersinde nasıl bir yöntem izlenecektir? Hangi yöntemle bu dersi öğrenmek uygundur?	7
§ 1. HUKUKUN EN TEMEL KAVRAMLARI (TEMEL HUKUK BİLGİSİ İÇİN BAŞLANGIÇ)	11
4. “Hak” nedir?.....	11
5. Hak sahipliği ve hakkın kullanılması genel olarak neyi ifade etmektedir?.....	11

6.	<i>Hakkın tanımı üzerinde ittifak edilmediği ve bu konuda tek bir bakış açısının olmadığı yukarıda belirtildi. Hak nasıl açıklanmaktadır, bu konudaki temel görüşler nelerdir?.....</i>	12
7.	<i>Hak ve ödev arasında nasıl bir ilişki vardır?.....</i>	14
8.	<i>“Hukuk” nedir?.....</i>	14
9.	<i>Hukuk neyi gerçekleştirmeyi amaçlar?.....</i>	16
10.	<i>Hukukun temeli ve kaynağı nedir?</i>	18
11.	<i>Hukukun tek bir anlamı mı vardır?.....</i>	19
12.	<i>Hukuki Pozitivizm ve Doğal Hukuk Karşıtlığından Ne Anlaşılması Gerekir? Yaşayan Hukukta Bu Kuramların Etkileri Ne Şekilde Hissedilebilir?.....</i>	21
13.	<i>“Adalet” nedir?.....</i>	24
14.	<i>Adalet kavramı içinde neler yer almaktadır?</i>	28
15.	<i>Çok sık vurgulanan dağıtıcı ve denkleştirici adalet ile hakkaniyet ne demektir?.....</i>	29
16.	<i>Eşitlik, aynı zamanda adaleti sağlar mı?</i>	31
17.	<i>Hak, hukuk ve adalet arasında nasıl bir ilişki vardır?.....</i>	32
§ 2.	HAK KAVRAMI İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER.....	35
18.	<i>Hakkın türleri genel olarak nelerdir?.....</i>	35
19.	<i>Kamu hakları ve özel haklar ayrımı hangi esasa dayanmaktadır?</i>	35
20.	<i>Kamu hakları kendi içinde hangi alt ayrımlara tâbidir?</i>	36
21.	<i>Özel haklar kendi içinde hangi alt ayrımlara tâbidir?.....</i>	37
22.	<i>Niteliğine göre özel haklar nelerdir?.....</i>	37
23.	<i>Konularına göre özel haklar nelerdir?.....</i>	38
24.	<i>Etkilerine göre özel haklar nelerdir?.....</i>	39
25.	<i>Devrine göre özel haklar nelerdir?</i>	40
26.	<i>Bir hakkın sahibi ve süjesi kim olabilir? Sahipsiz hak olabilir mi?41</i>	
27.	<i>Gerçek ve tüzel kişi kimdir ve bunlar nasıl hak sahibidir?</i>	41
28.	<i>Hak sahibi olan gerçek ve tüzel kişiler, haklarını nasıl kullanabilirler? Her hak sahibi hakkını doğrudan kullanabilir mi?</i>	43

29. Bir hak genel olarak nasıl kazanılır veya kaybedilir?	44
30. Bir hakkın kazanılmasında ve kaybedilmesinde kişinin iyiniyetli olması önem taşır mı?	45
31. Hakların kullanılması bakımından, genel bir sınırlama söz konusu mudur?	46
32. Dürüstlük kuralı nedir, iyiniyetten bir farkı var mıdır?.....	46
33. Hakkın kötüye kullanılması neyi ifade etmektedir?.....	47
34. Kanuna karşı hile ve böyle bir davranışın sonucu nedir?.....	49
35. Ölçülülük (Oranlilik) İlkesi Nedir ve Hangi Hukukî Sorunlarda/Konularda İşlev Görür?.....	50
§ 3. HUKUK KAVRAMI İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER	53
36. Toplumsal düzen kuralları, sadece hukuk kurallarından mı oluşur?	53
37. Toplumsal düzen kuralı olarak din kuralları nedir?.....	54
38. Toplumsal düzen kuralı olarak ahlâk kuralları nedir?	54
39. Toplumsal düzen kuralı olarak görgü kuralları nedir?.....	55
40. Hukuk kurallarının diğer toplumsal düzen kurallarıyla benzerlik ya da farklılığı nedir?	55
41. Hukuk tekil bir yapıyı mı ifade etmektedir; yoksa, hukuk da kendi içinde alt bölümlere ya da ayrımlara tâbi tutulabilir mi?....	56
42. Kamu hukuku – özel hukuk ayrımı neye dayanmaktadır ve bu alanlar neyi düzenlemektedir?.....	57
43. Kamu hukukunun alt dalları nelerdir?	58
44. Özel hukukunun alt dalları nelerdir?	60
45. Karma hukuk alanı denildiğinde ne anlaşılmalıdır?	62
46. Maddî hukuk – şekli hukuk ayrımı neyi ifade etmektedir ve bu ayrım neye göre yapılmaktadır?	64
47. Tüm ülkeler aynı hukuk anlayışına ve sistemine mi sahiptirler? Aynı değilse, farklı hukuk düzenlerinin ortak özellikleri mevcut mudur?	65
48. Farklı hukuk sistemleri nelerdir ve temel özellikleri nedir?.....	65
49. Uluslararası hukuk ve uluslararası hukuk neyi ifade etmektedir? .	69

50. Türk Hukuku hangi hukuk sistemi içinde yer almaktadır?	70
51. Pozitif hukukun kaynakları nelerdir?.....	71
52. Yazılı kaynaklar nasıl kategorize edilebilir ve bunlar arasında bir öncelik sırası var mıdır?.....	72
53. Yazılı hukuk kaynakları nelerdir ve hangi özellikleri taşımaktadır?.....	76
54. Yazılı olmayan hukuk kaynakları nelerdir?.....	81
55. İçtihat ya da içtihat hukuku neyi ifade etmektedir?	82
56. Hukukun bu kaynakları arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?.....	83
§ 4. HUKUK KURALLARININ YAPISI - ÖZELLİKLERİ VE ORTAYA ÇIKIŞI	85
57. Hukuk kurallarının temel özellikleri nelerdir?	85
58. Bir hukuk kuralının yapısı, unsurları nelerdir ve kural neleri içermektedir?.....	87
59. Soyut ve genel bir hukuk kuralı, somut bir olaya nasıl uygulanmaktadır?.....	88
60. Hukuk kuralı tek tür müdür ya da hukuk kuralı amacı ve şekline göre farklılık gösterir mi?	89
61. Kural koymanın ve kanun yapmanın bir tekniği var mıdır?	90
62. Kanunlaştırma ne demektir ve kanun yapmanın amacı nedir?	91
63. Bir kanunun ya da kanun hükmünün içeriği nasıl belirlenir, neye göre düzenlenir?	91
64. Başarılı bir kanunlaştırma faaliyetinde nelere dikkat edilmelidir?	92
65. Bir kanunlaştırma süreci hangi aşamalardan geçerek gerçekleşir?.....	93
§ 5. HUKUKUN UYGULANMASI	97
66. Hukukun uygulanmasından genel olarak ne anlaşılmalıdır?.....	97
67. Hukukun yer bakımından uygulanması ne demektir?	99
68. Hukukun zaman bakımından uygulanması ne demektir?.....	100
69. Kanunlar ne zaman yürürlüğe girmiş sayılır ve uygulanabilir? ..	101

70. Yürürlükte olan bir kanun ne zaman yürürlükten kalkmış kabul edilecektir?.....	102
71. Bir kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren gerçekleşen olaylara mı uygulanır, yoksa daha önceki olaylara da uygulanması mümkün müdür? Yani, kanunlar geriye yürür mü?	104
72. Aynı anda yürürlükte olan birden fazla hukuk kuralı aynı konuyu düzenliyorsa, hangisi esas alınacaktır? Böyle bir durumda yürürlük tarihinin önce veya sonra olması önemli midir?.....	106
73. Hukukun anlam yönünden uygulanması ne demektir?.....	108
74. Temel yorum türleri nelerdir? Kuralı kimler anlam bakımından yorumlayabilir?.....	108
75. Yorum yapılırken, kullanılacak temel yorum yöntemleri nelerdir?	110
76. Yorum yapılırken bu yöntemler yanında hangi mantık kurallarına uyulmalıdır?	113
77. Yorumun önemi nedir ve nasıl yorum yapılmalıdır?	119
78. Eğer olaya uygulanacak bir kanun hükmü, bir kural yoksa bu durumda ne yapılacaktır? Böyle bir durumda uyuşmazlığın akıbeti ne olacaktır?	121
79. Kanun koyucu bilinçli olarak bir boşluk bırakmışsa ya da açıkça hüküm olmasa dahi örtülü olarak kurala bir anlam verilebiliyorsa yine de boşluktan söz edilebilir mi?.....	122
80. Bir boşluk söz konusu ise, ne yapılmalıdır, nasıl karar verilmelidir?	123
81. Hâkimin hukuk yaratması ile takdir yetkisini kullanması aynı şey midir?	125
82. Hâkime takdir yetkisi tanınan hallerde, hâkim bu yetkiyi nasıl kullanılmalıdır?	126
§ 6. HUKUKTA YAPTIRIM VE HAKLARIN KORUNMASI....	129
83. Hukukta çok önemli olan yaptırım kavramından ne anlamak gerekir?	129

84. <i>Yaptırımın amacı ya da işlevi nedir?.....</i>	129
85. <i>Yaptırım türleri nelerdir, aralarında nasıl bir ilişki vardır?.....</i>	130
86. <i>Ceza yaptırımı nedir?.....</i>	131
87. <i>Tazminat yaptırımı nedir?.....</i>	131
88. <i>Aynen teslim ve aynen ifa nasıl bir yaptırımdır?.....</i>	132
89. <i>Bir yaptırım olarak hukuka aykırılığın ortadan kaldırılması veya önlenmesi nasıl gerçekleşir?</i>	133
90. <i>Yaptırım olarak “geçersizlik” denildiğinde ne anlamak gerekir ve geçersizlik tek tip midir?</i>	134
91. <i>Yaptırım olarak hak kaybı ne anlama gelmektedir?.....</i>	136
92. <i>Yaptırımların uygulanmasında ve hakların ihlâl edilmesi durumunda, hakların korunması nasıl gerçekleşmektedir?.....</i>	137
93. <i>Hakların doğrudan hak sahibi eliyle korunması hangi durumlarda söz konusu olur?.....</i>	137
94. <i>Meşru müdafaa nedir ve hangi sınırlar içinde mümkündür?</i>	138
95. <i>Zorunluluk (ızdırar) hâli hangi durumlarda söz konusudur?.....</i>	138
96. <i>Kuvvet kullanılarak hakkın korunması hangi şartlarda söz konusudur?.....</i>	139
97. <i>Hakkın asıl koruma şekli olan kamu eliyle, devlet gücüyle koruma nasıl gerçekleşmektedir?.....</i>	140
98. <i>Bu iki yol dışında (yani sahibi eliyle korunması ya da devlet organlarınca korunması), hakkın korunması bakımından başka yollar var mıdır?.....</i>	142
99. <i>Hakkın korunması yöntemlerini karşılaştırdığımızda, aralarındaki ilişkiyi nasıl açıklayabiliriz ve hakkın korunması için nasıl bir yol izlenmesi uygundur?</i>	142
§ 7. UYUŞMAZLIK VE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ	145
100. <i>Anlaşmazlık ya da uyuşmazlık nedir?.....</i>	145
101. <i>Uyuşmazlık çıkması durumunda, bunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?</i>	145
102. <i>Uyuşmazlıkları çözmek bakımından hangi yöntemler kullanılmaktadır?</i>	146

103. Uyuşmazlık çözüm yöntemleri bakımından bir derecelendirme yapmak mümkün müdür?.....	148
104. Yargılama yapılarak uyuşmazlığın çözümü ile yargılama yapmadan uyuşmazlığın çözümü arasındaki temel farklılık nedir?.....	150
105. Bu açıklamalar çerçevesinde, arabuluculuk ve uzlaştırmanın, sorun çözümedeki temel yaklaşımı nedir?.....	150
106. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yargısal çözüm yollarına göre yararları nelerdir?.....	151
107. Uyuşmazlıkları önlemek ve çözmek bakımından hukukçunun temel görevleri nelerdir?.....	153
108. Hakkı ihlâl edilen bir kimsenin hak arama özgürlüğü ve hukukî korunma talebi neyi ifade etmektedir?.....	154
109. Hak arama sonunda kişinin elde edeceği koruma nasıl bir koruma olacaktır? Hakkın acilen korunması gereken durumlarda kişilere sunulan farklı hukukî imkânlar var mıdır?.....	157
110. Devlet hak dağıtımından kaçınabilir mi veya hak arama özgürlüğünü ortadan kaldırmak mümkün müdür?.....	158
§ 8. YARGI VE HUKUKÎ KORUMA TÜRLERİ.....	161
111. Türk yargı teşkilâtının temel yapılanması nasıldır?.....	161
112. Bu yargı kolları arasında bir hiyerarşi veya üstünlük var mıdır?.....	162
113. Adli yargının konusunu neler oluşturmaktadır?.....	164
114. Bu yargı kollarındaki mahkeme (yargı) teşkilâtını inceleyecek olursak, öncelikle adli yargı kolu içinde medenî yargı bakımından mahkeme teşkilâtı nasıldır?.....	164
115. Adli yargının diğer bir alt dalı olan ceza yargısındaki mahkeme teşkilâtı nasıldır?.....	172
116. Ayrı bir yargı kolu olarak idarî yargının konusunu neler oluşturmaktadır?.....	177
117. İdarî yargı teşkilâtı nasıl bir yapılanmaya sahiptir?.....	177
118. Anayasa yargısının işlevi nedir ve nasıl yapılanmıştır?.....	180
119. Yargı ve hukukî koruma türleri neye göre ayrılmaktadır ve bu konuda temel ölçü nedir?.....	181

120. Nihai ve geçici hukukî koruma ne anlama gelmektedir?	181
121. Medenî yargıda nihai hukukî koruma nasıl gerçekleşmektedir? ..	182
122. Medenî yargıda geçici hukukî koruma nasıl gerçekleşmektedir? .	185
123. Ceza yargısında nihai hukukî koruma nasıl gerçekleşmektedir? .	187
124. Ceza Yargısında geçici hukukî korumalar (koruma tedbirleri) nasıl gerçekleşmektedir?	188
125. Anayasa yargısında nihai hukukî koruma nasıl gerçekleşmektedir?	189
126. Anayasa yargısında geçici hukukî koruma (yürürlüğün durdurulması) nasıl gerçekleşmektedir?	191
127. İdarî yargıda nihai hukukî koruma nasıl gerçekleşmektedir?	192
128. İdarî yargıda geçici hukukî koruma (yürütmenin durdurulması) nasıl gerçekleşmektedir?	192
129. Değişik yargı alanlarındaki yargılama faaliyetleri karşılaştırıldığında bunlar arasındaki benzerlik ve farklar için ne söylenebilir?	193
§ 9. BAZI ÖNEMLİ KAVRAM VE KURUMLAR.....	197
130. Hukuktaki temel kavram ve kurumları açıklamak üzere ve onlara temel teşkil edecek bir sistemden bahsedilebilir mi?.....	197
131. Hukukun temel kavramlarını sırasıyla tanımlamaya başlarsak, "hukukî olay" nedir?.....	199
132. "Hukukî fiil" ne demektir?.....	199
133. "Hukukî işlem" neyi ifade etmektedir?.....	200
134. İrade beyanının sayısına göre hukukî işlemler nasıl sınıflandırılmaktadır?	202
135. Etkileri bakımından hukukî işlemler nasıl sınıflandırılmaktadır?	204
136. Yasama işlemi nasıl bir hukukî işlemidir?.....	204
137. İdarî işlem nasıl bir hukukî işlemidir?	205
138. İdarî işlemleri gerçekleştiren idare nasıl bir yapılanmaya ve teşkilâta sahiptir?.....	206
139. Usûlî işlemler nasıl hukukî işlemlerdir?	209

140. Kişiliği ilgilendiren işlemler nasıl hukukî işlemlerdir?	210
141. Malvarlığını ilgilendiren işlemler nasıl hukukî işlemlerdir?.....	210
142. Hüküm ifade edeceği an bakımından hukukî işlemler nasıl sınıflandırılmaktadır?	213
143. Oldukça geniş bir uygulama alanı olan, “borç”, “borç ilişkisi” ne anlama gelmektedir?.....	214
144. Borç ilişkisi nasıl bir sorumluluk doğurmaktadır?.....	215
145. Borç ilişkisinin (borcun) kaynağı ya da kaynakları nedir?.....	215
146. Borç kaynağı olarak sözleşme nedir?	216
147. Borç kaynağı olarak haksız fiil nedir?	217
148. Borç kaynağı olarak sebepsiz zenginleşme nedir?.....	218
149. Sorumluluk bakımından önem taşıyan kusur neyi ifade etmektedir?.....	220
150. Hukukun konusu olarak eşya nedir ve hukuk bakımından neden önemlidir?	221
151. Eşya ile ilgili olarak aynî hak ne demektir?	222
152. Bir şey üzerinde sadece filî hâkimiyeti bulunup da tam olarak hak sahibi olmamak mümkün müdür?.....	223
153. Bir hakkın güvence (teminat) altına alınması ne anlama gelmektedir?	223
154. Hukukta pek çok hakkın kullanımı sürelerle bağlanmıştır; bu çerçevede hukukta süre denildiğinde ne anlaşılmaktadır?.....	225
155. Ceza hukukuna hâkim olan genel ilkeler nelerdir?	227
156. Yargılama hukukunda göz önünde bulundurulması gereken temel ilkeler nelerdir?	228
157. İspat ve delil ne demektir, önemi nedir?.....	230
158. Birçok yönden önemli olan belge ne demektir? Senetle belge aynı şey midir?	232
159. Belge ve senedin ispat gücü, diğer delillerden farklı mıdır?.....	233
160. Senet türleri nelerdir?	234
161. Borç senedi ne demektir?.....	235
162. Kıymetli evrak nedir?.....	236

163. Tacir kimdir?	238
§ 10. HUKUKTA METOD	241
164. Hukukta metoddan söz edildiğine göre, hukuk gerçekten bilim midir?.....	241
165. Hukukî bir sorunun çözümünde izlenmesi gereken yöntem ve dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?.....	242
166. Hukukî bir araştırmada ve yazmada nelere dikkat edilmelidir? Bu konuda hareket noktası ne olmalıdır?.....	244
167. Hukukî bir metinde ön hazırlık veya araştırma genel olarak nasıl yapılmalıdır?	244
168. Somut olarak bir dilekçe yazarken temel olarak nelere dikkat edilmelidir?	245
169. Yargı organlarına verilecek dilekçeler, normal bir dilekçeye göre farklılık göstermekte midir?	246
170. Bir mahkeme kararının yazımında temel olarak nelere dikkat edilmelidir?.....	247
171. Bir hukukî bilimsel çalışmanın yazımında temel olarak nelere dikkat edilmelidir?	248
172. Yazım dışında, özellikle hukukta sözlü ifadenin ve anlatımın önemi nedir?.....	249
173. Sözlü ifadede dikkate edilmesi gereken temel noktalar nelerdir?	250
174. Hukukla mantık arasında nasıl bir ilişki vardır?.....	252
175. Hukuk ve matematik arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?	254
§ 11. HUKUKÇU KİMLİĞİ VE HUKUK ETİĞİ.....	257
176. Hukuk fakültesi mezunu olmak, gerçekten hukukçu olmak demek midir?.....	257
177. Hukuk fakültesi mezunlarının temel meslek alanları nelerdir?	258
178. Hukuk eğitiminin temel aşamaları nelerdir?	259
179. Hukuk ve hukukçu bakımından etik değerler neden önemlidir?	262
180. Hukukçunun toplum içindeki görevi nedir?.....	266
181. Hukukta bazı adli geleneklerin bu etik değerlerle ilgisi var mıdır?.....	267

§ 12. PRATİK ÇALIŞMALAR VE UYGULAMALAR.....	269
I. ÇÖZÜMÜ VERİLMİŞ OLAN PRATİK ÇALIŞMALAR	269
II. ÇÖZÜMÜ VERİLMEMİŞ OLAN PRATİK ÇALIŞMALAR	290
III. TEST SORULARI	331
§ 13. SEÇİLMİŞ LATİNCE HUKUK İLKELERİ VE KURALLARI.....	379
I. ADALET/ADALETSİZLİK	379
II. HAKKANİYET	380
III. HUKUK	381
IV. HUKUK KURALLARI, KANUNLAR.....	382
V. MAHKEMELER/HÂKİMLER.....	383
VI. HUKUK KURALLARININ YORUMLANMASI	384
VII. MAHKEME KARARLARI, KESİN HÜKÜM ETKİSİ	386
VIII. AVUKATLAR.....	386
IX. HUKUKÎ İŞLEMLER, SÖZLEŞMELER.....	387
X. İSPAT	388
XI. SUÇ VE CEZA	388
XII. MUHTELİF	388

KONULARIN SİSTEMATİK PLANI

GİRİŞ

I. Hukuk Başlangıcı ve Hukuka Giriş Derslerinin Temel Amacı

- A. Hukuk Fakültesi Öğrencileri İçin
- B. Hukuk Eğitimi Dışında Eğitim Alan veya Bilgi Edinmek İsteyenler İçin

II. İyi Bir Hukukçu Olmak İçin Başlangıçta Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

III. İyi Bir Hukukçu Olmanın Temel Formülü

IV. Hukuk Başlangıcı Dersinde İzlenecek Yöntem

§ 1. HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

I. Hak

- A. Hak Kavramı
- B. Hak Sahipliği
- C. Hakkı Açıklayan Farklı Görüşler
 1. İrade Teorisi
 2. Menfaat Teorisi
 3. Karma Teori
 4. Hakkı Reddeden Anlayış
- D. Hak ve Ödev Arasındaki İlişki

II. Hukuk

- A. Hukuk Kavramı
- B. Hukukun Temel Amaçları
 - 1. Genel Olarak
 - 2. Toplum Yaşamını Düzenleme (Şekli Amaç)
 - 3. İhtiyaçları Karşılama (Maddî Amaç)
 - 4. Adaleti Gerçekleştirme (Etik Amaç)
- C. Hukukun Temeli Hakkında Görüşler
 - 1. Hukuku İrade Ürünü Sayan Görüşler
 - a. Tanrısal İrade Teorisi
 - b. Kişisel İrade Teorisi
 - c. Genel İrade Teorisi
 - 2. Hukuku İrade Dışı Sayan Görüşler
 - 3. Pozitivist Görüşler
- D. Hukukun Değişik Anlamları
 - 1. Pozitif Hukuk
 - 2. Doğal (İdeal) Hukuk
 - 3. Objektif-Sübjektif Hukuk
 - 4. Evrensel-Yerel Hukuk
 - 5. Hukukî Pozitivizm-Doğal Hukuk İlişkisi

III. Adalet

- A. Adalet Kavramı
- B. Adalet Kavramının İçeriği
- C. Dağıtıcı ve Denkleştirici Adalet ile Hakkaniyet
- D. Adalet ve Eşitlik Arasındaki İlişki
- E. Hak, Hukuk ve Adalet Arasındaki İlişki

§ 2. HAK

I. Hakkın Türleri

- A. Genel Olarak
- B. Kamu Hakları

1. Genel Nitelikli Kamu Hakları
2. Özel Nitelikli Kamu Hakları
3. Kamu Haklarına İlişkin Sınırlamalar

C. Özel Haklar

1. Nitelikleri Yönünden Haklar
 - a. Mutlak Haklar
 - b. Nisbi Haklar
2. Konuları Yönünden Haklar
 - a. Şahısvarlığı Hakları
 - b. Malvarlığı Hakları
3. Etkileri Yönünden Haklar
 - a. Yenilik Doğuran (İnşai) Haklar
 - b. Yenilik Doğurmeyen Haklar
4. Devri Yönünden Haklar
 - a. Kişiyeye Bağlı Haklar
 - b. Kişiyeye Bağlı Olmayan Haklar

II. Hakkın Süjesi

- A. Genel Olarak
- B. Gerçek Kişiler
- C. Tüzel Kişiler

III. Hakların Kazanılması ve Kaybedilmesi

- A. Hakların Kazanılması
- B. Hakların Kaybedilmesi
- C. Hakların Kazanılmasında ve Kaybında İyiniyet

IV. Hakların Kullanılması

- A. Hakkın Kullanılması
- B. Hakkın Kullanılması Bakımından Genel Sınırlar
 1. Genel Olarak
 2. Dürüstlük Kuralı

3. Hakkın Kötüye Kullanılması
4. Kanuna Karşı Hile
5. Ölçülülük İlkesi

§ 3. HUKUK

I. Hukuk Kuralları ve Diğer Toplumsal Düzen Kuralları

- A. Toplumsal Düzen Kuralları
- B. Din Kuralları
- C. Ahlâk Kuralları
- D. Görgü Kuralları
- E. Hukuk Kuralları ile Diğer Toplumsal Kuralların Karşılaştırması

II. Hukukun Dalları

- A. Genel Olarak
- B. Kamu Hukuku – Özel Hukuk
 1. Genel Olarak
 2. Kamu Hukuku Dalları
 3. Özel Hukuk Dalları
 4. Karma Hukuk Dalları
- C. Maddî Hukuk – Şeklî Hukuk
 1. Genel Olarak
 2. Maddî Hukuk Dalları
 3. Şeklî Hukuk Dalları

III. Hukuk Sistemleri

- A. Genel Olarak
- B. Roma Hukuku Sistemi
- C. Common Law (Anglo-Sakson) Sistemi
- D. İslam Hukuku Sistemi
- E. Sosyalist Hukuk Sistemi
- F. Uluslararası ve Ulusalüstü Hukuk Sistemleri

G. Türk Hukuk Sisteminin Dünü ve Bugünü

IV. Pozitif Hukukun Kaynakları

A. Genel Olarak

B. Yazılı Hukuk Kaynakları

1. Anayasa

2. Kanunlar

3. Uluslararası Antlaşmalar

4. Yürütmenin Yaptığı Norm Düzenlemeleri

a. Genel Olarak

b. Eski ve Yeni Sistemin Karşılaştırması

C. Yazılı Olmayan Hukuk Kaynakları (Örf ve Adet – Gelenek Hukuku)

D. İçtihat Hukuku

1. Yargı İçtihatları

2. Bilimsel İçtihatlar

E. Hukukun Kaynakları Arasındaki İlişki

§ 4. HUKUK KURALI

I. Hukuk Kuralının Özelliği ve Yapısı

A. Hukuk Kuralının Temel Özellikleri

1. Hukuk Kuralları Soyuttur

2. Hukuk Kuralları Geneldir

3. Hukuk Kuralları Objektiflik

4. Hukuk Kuralları Bağlayıcıdır (Yaptırıma Tâbidir)

B. Hukuk Kuralının Yapısı

C. Hukuk Kuralında Atılma Faaliyeti

II. Hukuk Kurallarının Türleri

A. Emredici Kurallar

B. Tamamlayıcı Kurallar

C. Yorumlayıcı Kurallar

D. Tanımlayıcı Kurallar

III. Kanun Yapma Tekniği

A. Kanunlaştırmanın Anlamı ve Kanun Yapmanın Amacı

B. Kanunun Maddî İçeriđinde Benimsenen Yöntem

1. Somut Olay (Kazuistik) Yöntemi
2. Soyut Kural (Genel) Yöntemi

C. Kanunlaştırma Süreci

1. Başarılı Bir Kanun Yapmada Gözetilecek Hususlar
2. Kanunlaştırma Süreci

§ 5. HUKUKUN UYGULANMASI

I. Hukuk Uygulamasının Anlamı

II. Hukukun Yer Yönünden Uygulanması

III. Hukukun Zaman Yönünden Uygulanması

A. Genel Olarak

B. Kuralın Yürürlüğe Girmesi

C. Kuralın Yürürlükten Kalkması

D. Kuralın Geriye Yürümesi

E. Zaman Bakımından Hangi Kuralın Uygulanacağı Sorunu

IV. Hukukun Anlam Yönünden Uygulanması (Yorum)

A. Genel Olarak

B. Yorum Türleri

1. Yasama Yorumu
2. Yargısal Yorumu
3. Bilimsel Yorum

C. Yorum Yöntemleri

1. Söze Göre (Lafzî) Yorum
2. Amaca Göre (Gaî-Teleolojik) Yorum
3. Tarihî Yorum

4. Sistematik Yorum
 5. Kavramcı Yorum
 6. Menfaatler Dengesine Dayanan Yorum
- D. Yorumda Dikkat Edilecek Hususlar
1. Temel Mantık İlkelerinin Gözetilmesi
 - a. Kıyas (Benzerlik)
 - b. Aksi İle Kanıt (Mefhumu Muhalif)
 - c. Evleviyet
 - d. Örnekseyici Sayımın Benzerler Arası İlişkisi
 - e. Absurt İle Kanıt
 2. Diğer Bazı İlkelerinin Gözetilmesi
 - a. Genel Kuralın Genel Olarak Yorumlanması
 - b. Kuralın Ayrım Yapmadığı Yerde Yorumlayanın da Yapmaması
 - c. İstisnaların Dar Yorumlanması
 - d. Açık Kurallarda Diğer Yorum Kurallarına Başvurulmaması
 3. Yorumun Önemi ve Yoruma İlişkin Sorunların Aşılması

V. Boşluk Doldurma

- A. Boşluk Kavramı ve Türleri
1. Boşluk Kavramı
 2. Boşluk Türleri
 - a. Bilinçli-Bilinçsiz Boşluk
 - b. Açık-Örtülü Boşluk
 - c. Gerçek-Gerçek Olmayan Boşluk
- B. Boşluğun Giderilmesi

VI. Hâkimin Takdir Yetkisi

- A. Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanacağı Alan
- B. Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanması

§ 6. HUKUKTA YAPTIRIM VE HAKLARIN KORUNMASI

I. Hukukta Yaptırım ve Yaptırım Türleri

- A. Yaptırım Kavramı
- B. Yaptırımın Amacı
 - 1. Önleyici İşlevi
 - 2. Düzeltici İşlevi
- C. Yaptırım Türleri
 - 1. Genel Olarak
 - 2. Ceza Yaptırımı
 - 3. Tazminat Yaptırımı
 - 4. Aynen Teslime ve Aynen İfa
 - 5. Hukuka Aykırılığın Ortadan Kaldırılması ve Önlenmesi
 - 6. Geçersizlik
 - a. Yokluk
 - b. Kesin Geçersizlik (Mutlak Butlan)
 - c. İptal Edilebilirlik (Nispi Butlan)
 - d. Eksiklik
 - 7. Hak Kaybı

II. Hakların Korunması

- A. Genel Olarak
- B. Hakkın Doğrudan Hak Sahibi Eliyle Korunması
 - 1. Genel Olarak
 - 2. Meşru Müdafaa
 - 3. Zorunluluk (İzdırar) Hâli
 - 4. Kuvvet Kullanarak Hakkı Koruma
- C. Hakkın Kamu Eliyle Korunması
- D. Hakkın Korunması Bakımından Diğer Yollar
- E. Hakkın Korunması Yöntemlerinin Karşılaştırması

§ 7. UYUŞMAZLIK-UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ VE HAK ARAMA

I. Uyuşmazlık ve Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri

- A. Anlaşmazlık ve Uyuşmazlık Kavramları
- B. Uyuşmazlıkları Çözme Yöntemleri
 1. Genel Olarak
 2. Uyuşmazlıkları Çözmede Uygulanacak Temel Yöntemler
 - a. Barışçı Yöntemler
 - b. Çatışmacı (Mücadeleci Yöntemler)
 3. Uyuşmazlık Çözme Yöntemleri Arasındaki İlişkisi
 4. Yargılama Yapılarak ve Yargılama Yapmadan Uyuşmazlığı Çözmek Arasındaki Fark
 5. Yargılama Dışı Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin Temel Yaklaşımı ve Yararları
- C. Uyuşmazlıkların Çözümünde Hukukçunun Temel Görevi

II. Hak Arama Özgürlüğü ve Hukukî Korunma Talebi

- A. Hak Arama Özgürlüğü ve Hukukî Korunma Talebinin Anlamı
- B. Hak Arama Çerçevesinde Elde Edilecek Korumanın Niteliği
- C. Devletin Hak Arama Özgürlüğü Karşısındaki Yükümlülüğü

§ 8. YARGI TEŞKİLATI VE YARGILAMA FAALİYETİ

I. Yargı Teşkilatının Temel Yapısı

II. Temel Yargı Türleri ve Özellikleri

- A. Adli Yargı Teşkilatı
 1. Adli Yargının Alanı
 2. Medeni Yargı (Hukuk Yargısı)
 - a. Yargıtay (Temyiz Mahkemesi)
 - b. Bölge Adliye Mahkemeleri (İstinaf Mahkemeleri)
 - c. İlk Derece Mahkemeleri
 3. Ceza Yargısı

- a. Yargıtay (Temyiz Mahkemesi)
 - b. Bölge Adliye Mahkemeleri (İstinaf Mahkemeleri)
 - c. İlk Derece Mahkemeleri
- B. İdarî Yargı Teşkilâtı
1. İdarî Yargının Alanı
 2. Danıştay
 3. Bölge İdare Mahkemeleri
 4. İdare ve Vergi Mahkemeleri
- C. Anayasa Yargısı Teşkilâtı
- D. Uyuşmazlık Yargı Teşkilâtı

III. Yargı Alanlarına Göre Sağlanan Hukukî Koruma Türleri

- A. Genel Olarak Hukukî Korumanın Türleri
- B. Adli Yargıda
1. Medeni Yargı (Hukuk Yargısı)
 - a. Nihai Hukukî Koruma
 - b. Geçici Hukukî Koruma
 2. Ceza Yargısı
 - a. Nihai Hukukî Koruma
 - b. Geçici Hukukî Koruma
- C. İdarî Yargıda
1. Nihai Hukukî Koruma
 2. Geçici Hukukî Koruma
- D. Anayasa Yargısında
- E. Farklı Yargılama Faaliyetlerinin Karşılaştırması

§ 9. BAZI ÖNEMLİ TEMEL KAVRAM VE KURUMLAR

- I. Temel Kavram ve Kurumların Önemi ve Aralarındaki İlişki**
- II. Hukukî Olay**
- III. Hukukî Fiil**

IV. Hukukî İşlem

A. Kavram

B. Hukukî İşlemlerin Sınıflandırılması

1. İrade Beyanının Sayısı Bakımından

- a. Tek Taraflı İşlemler
- b. İki Taraflı İşlemler
- c. Kararlar
- d. Ortak İşlemler

2. Etkileri (Konuları) Bakımından

- a. Yasama İşlemleri
- b. Yürütme (İdarî) İşlemler
 - aa. İdarî İşlemin Anlamı ve Unsurları
 - bb. İdarî İşlemi Gerçekleştiren İdarenin Genel Yapısı
- c. Usûlî İşlemler
- d. Kişiliği İlgilendiren İşlemler
- e. Malvarlığını İlgilendiren İşlemler
 - aa. Genel Olarak
 - bb. Borçlandırıcı İşlemler
 - cc. Tasarrufî İşlemler
 - dd. Kazandırıcı İşlemler

3. Hüküm İfade Edeceği An Bakımından

V. Borç İlişkisi

A. Borç ve Borç İlişkisi

B. Borç İlişkisi ve Sorumluluk

C. Borç İlişkinin (Borcun) Kaynakları

1. Genel Olarak
2. Sözleşme
3. Haksız Fiil
4. Sebepsiz Zenginleşme

VI. Kusur

VII. Eşya ve Aynî Haklar

- A. Genel Olarak
- B. Aynî Haklar
- C. Zilyetlik

VIII. Teminat

IX. Hukukta Süreler ve Önemi

X. Ceza Hukukuna Hâkim Olan Genel İlkeler

XI. Yargılama Hukukunda Genel ve Temel İlkeler

XII. İspat ve Delil

XIII. Belge ve Senet

- A. Belge ve Senet Kavramları
- B. Delil Olarak Belgenin Kullanılması
- C. Senet Türleri
- D. Borç Senedi
- E. Kıymetli Evrak

XIV. Tacir

§ 10. HUKUKTA METOD

I. Hukukun Bilim Olup Olmadığı Sorunu

II. Hukukî Bir Sorunun Çözümünde İzlenecek Yöntem

III. Hukukî Araştırma ve Yazmada Dikkat Edilecek Hususlar

- A. Genel Olarak
- B. Hukukî Bir Metni Yazmadan Önce Hazırlık ve Araştırma
- C. Önemli Bazı Hukukî Metinlerin Yazılmasında Dikkat Edilecek Hususlar
 - 1. Resmî Makamlara Verilecek Dilekçelerin Yazılması
 - 2. Mahkemelere Verilecek Dilekçelerin Yazılması
 - 3. Mahkeme Kararlarının Yazımı

D. Hukukî Bir Araştırma Çalışmasının Yazımı

IV. Hukukî Sorunun ve Bilginin Sözlü Aktarımı

A. Genel Olarak Konunun Önemi

B. Sözlü İfadede Dikkat Edilmesi Gereken Temel Noktalar

C. Farklı Bakımlardan Sözlü İfade, Tartışma ve Müzakere

V. Hukukla Mantık Arasındaki İlişki

VI. Hukukla Matematik Arasındaki İlişki

§ 11. HUKUKÇU KİMLİĞİ VE HUKUKTA ETİK

I. Hukuk Fakültesi Mezunu ve Hukukçu Ayrımı

II. Hukuk Fakültesi Mezunlarının Temel Meslek Alanları

III. Hukuk Eğitiminin Aşamaları ve Özellikleri

IV. Hukuk ve Hukukçu Bakımından Etik Değerlerin Önemi

V. Hukukçunun Toplum İçindeki Görevi ve Önemi

VI. Hukukta Adlî Gelenekler ve Hukuk Etiği İle İlişkisi

§ 12. PRATİK ÇALIŞMALAR VE UYGULAMALAR

I. Çözümü Verilmiş Olan Pratik Çalışmalar

II. Çözümü Verilmemiş Olan Pratik Çalışmalar

III. Test Soruları

§ 13. SEÇİLMİŞ LATİNCE HUKUK İLKELERİ VE KURALLARI

I. Adalet/Adaletsizlik

II. Hakkaniyet

III. Hukuk

IV. Hukuk Kuralları, Kanunlar

V. Mahkemeler/Hâkimler

VI. Hukuk Kurallarının Yorumlanması

VII. Mahkeme Kararları, Kesin Hüküm Etkisi

VIII. Avukatlar

IX. Hukukî İşlemler, Sözleşmeler

X. İspat

XI. Suç Ve Ceza

XII. Muhtelif